

3/2017

Energija. Klima. Životna sredina.

Poštovani čitaoci,

Pred vama je **treće izdanje mesečnog pregleda vesti "Energija, klima i životna sredina" Beogradske otvorene škole.**

U svetlu dinamičnog razvoja javnih politika u oblasti životne sredine, klimatskih promena i energetike - kako na nacionalnom, tako i na globalnom nivou - smatramo da je **važno biti u toku** sa trendovima, za sve nas koji se bavimo ovim temama. Izvora informacija je mnogo, kao i događanja, te ih nije uvek lako ispratiti. Za vas smo pripremili pregled najznačajnijih vesti i događanja u oktobru, **na nivou Srbije, regiona, Evropske Unije i globalnom nivou.**

U novembru je centralna tema bila Konferencija Ujedinjenih nacija o promeni klime (COP23) a ključno pitanje - da li će ciljevi Pariskog sporazuma biti ostvareni. Klimatska politika, energetska efikasnost i obnovljivi izvori energije su bile teme od značaja i za Evropsku uniju i zemlje regiona, kao i uticaj hidrocentrala na životnu sredinu, biodiverzitet i uslove života lokalnih zajednica. Kvalitet vazduha je, usled početka grejne sezone, bio ključna tema na lokalnom nivou.

Ukoliko postoje posebne teme koje želite da vidite u mesečnom pregledu, budite slobodni da ih kandidujete. Možete nam se obratiti sa novim temama, komentarima i sugestijama na mejl mirjana.jovanovic@bos.rs.

Srdačan pozdrav do sledećeg čitanja!

Beogradska otvorena škola

Energija, klima i životna sredina

LOKALNA SAMOUPRAVA

Kvalitet vazduha zabrinjava građane

Svetski dan čistog vazduha obeležava se 3. novembra. U novembru, tokom grejne sezone, sadržaj zagađujućih čestica u vazduhu u mnogim mestima u Srbiji dostiže kritične vrednosti i ugrožava zdravlje stanovnika. Neke jedinice lokalne samouprave - poput Užica - organizuju kampanje za podizanje svesti građana o ovom problemu. Druge jedinice lokalne samouprave donose odluke koje prete da kvalitet vazduha dodatno ugroze novim projektima, poput sagorevanja otpada u cementari u Kosjeriću ili odlaganja pepela i šljake nadomak naseljenog mesta u Kragujevcu.

Užička Republika Press: [Užice: Čisti dimnjaci- kvalitetniji vazduh](#)

Energetski portal: [Kragujevac: Pepeo i šljaka privremeno će se odlagati na deponiju u Jovanovcu](#)

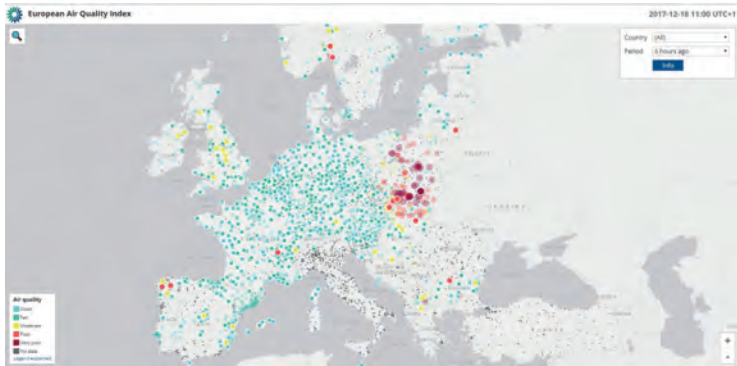
Kragujevačke nedeljne novine: [Sporna šljaka u Jovanovcu](#)

Užička Republika Press: [Kosjerci protiv spaljivanja otpada](#)

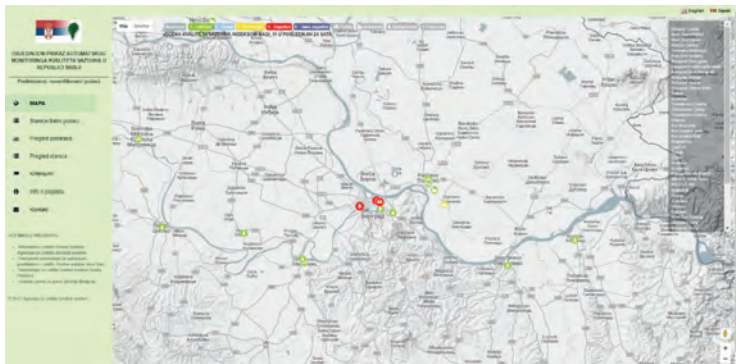
Politika: [Sporno spaljivanje otpada u kosjerićkoj cementari](#)

PREPORUČUJEMO:

Agencija za zaštitu životne sredine Srbije: [Objedinjeni prikaz automatskog monitoringa kvaliteta vazduha u Republici Srbiji \(prikaz parametara kvaliteta vazduha u Srbiji u realnom vremenu\)](#)

Evropska agencija za životnu sredinu: [European Air Quality Index \(Current air quality information at your finger tips\)](#)

Snabdevanje lokalnih samouprava električnom energijom na otvorenom tržištu

U novembru je Hrvatska elektroprivreda objavila da će snabdevati dva grada u Srbiji električnom energijom za potrebe javne rasvete, što je omogućeno otvaranjem tržišta električne energije u Srbiji od 2013. godine. Međutim, dok ova dva grada ne regulišu svoja dugovanja prema prethodnom snabdevaču, EPS-u, neće biti u mogućnosti da potpišu ugovor sa HEP-om.

Balkan Green Energy News: [Hrvatski HEP snabdevaće električnom energijom dva srpska grada](#)
Euractiv: [EPS traži od kupaca da plate dug pre promene snabdevača](#)

SRBIJA

Počela izgradnja novog bloka u Termoelektrani Kostolac

Nadležno ministarstvo ovo najavljuje kao najznačajniji energetske projekat za državu u poslednje 3 decenije. Međutim, lokalna zajednica, civilno društvo i deo stručne javnosti iskazuju zabrinutost za isplativost celog poduhvata i njegov uticaj na zdravlje lokalnog stanovništva. Postavlja se i pitanje legalnosti početka radova, jer investitor još uvek nema pravosnažno rešenje o saglasnosti na studiju o proceni uticaja na životnu sredinu.

Euraktiv: [Počela izgradnja novog bloka u Termoelektrani Kostolac](#)
N1: [Kamen temeljac za novi blok u Termoelektrani Kostolac](#)
Glasnik Okvir: [Termoelektrane – neodrživa energetska politika](#)

Srbija pripremila Nacrt zakona o klimatskim promenama

Ministar za zaštitu životne sredine Goran Trivan izjavio je da će Srbija 2018. usvojiti Zakon o klimatskim promenama. Osim Zakona, Srbija bi tokom 2018. godine trebalo da dobije i Strategiju borbe protiv klimatskih promena. Ovim dokumentima kreira se zakonski i strateški okvir klimatske politike Srbije.

Euractiv: [Srbija pripremila nacrt zakona o klimatskim promenama](#)

U najnovijem broju biltena Beogradske otvorene škole "[Progovori o pregovorima](#)" možete pročitati intervju sa Danijelom Božanić, šeficom Odseka za klimatske promene u Ministarstvu zaštite životne sredine, posvećen ovom Nacrtu zakona: [Pripreme Republike Srbije za klimatske promene](#)

Zagađenje teškim metalima ugrožava javno zdravlje u okolini rudnika u Srbiji

Institut za javno zdravlje Srbije objavio je rezultate istraživanja uticaja rudnika na javno zdravlje u lokalnim zajednicama u okolini rudnika.

HEAL: [Institute of Public Health of Serbia: Heavy metal pollution from mining sites harms public health](#)

Ceo članak možete preuzeti [OVDE](#).

REGION

Energetska zajednica objavila Godišnji izveštaj

Energetska zajednica je u novembru objavila svoj Godišnji izveštaj o implementaciji, koji daje pregled napretka zemalja članica u primeni zakonodavnog

okvira koji daje Energetska zajednica. Po prvi put ovaj izveštaj sadrži i pregled pravnog i strateškog okvira za klimatske promene.

Energetska zajednica: [ANNUAL IMPLEMENTATION REPORT 2016/2017](#)

Balkan Green Energy News: [Energetska zajednica po prvi put sačinila izveštaj o klimatskim promenama](#)

Energetska zajednica je pripremila i Nacrt smernica za uvođenje aukcija za obnovljive izvore energije, kojima bi se postojeći sistem fid-in tarifa zamenio tzv. fid-in premijama (FIP). FIP podrazumevaju da proizvođači iz obnovljivih izvora energije prodaju električnu energiju na tržištu i dobijaju promenljive ili klizne premije preko cene električne energije.

Balkan Green Energy News: [Energetska zajednica pripremila Nacrt smernica za uvođenje aukcija za OIE](#)

Energetska efikasnost kao važna javna politika u regionu

Energetski portal: [Hrvatska izdvaja još 342 miliona kuna za projekte energetske efikasnosti](#)

Biznisinfo: [Četiri opštine Republike Srpske potpisale protokol o jačanju energetske efikasnosti](#)

BETA: [Predstavnici 29 opština u Srbiji potpisali Memorandum o energetskej efikasnosti](#)

Energetika: [Paušalnom tarifom građani nisu motivisani za štednju toplotne energije](#)

Hidroelektrane na Balkanu

Lokalne zajednice na Balkanu suočene su sa rapidnom izgradnjom mini-hidroelektrana (MHE). Trenutno je u izgradnji njih 187, dok je 2015. godini taj broj iznosio samo 61. **Od Slovenije do Grčke, u planu je oko 2800 MHE, od čega je više od trećine u zaštićenim područjima.** Po kapacitetu, ova postrojenja su mala i ne doprinose značajno energetske sistemima. Postojanje fid-in tarifa i status povlašćenih proizvođača (kojima se garantuje otkup električne energije po znatno povoljnijim uslovima) stvorili su uslove za ovakav razvoj događaja, gde se zarad značajne finansijske koristi za investitora i male energetske koristi za državu toleriše ugrožavanje uslova života lokalnih zajednica i nepovratna oštećenja ekosistema.

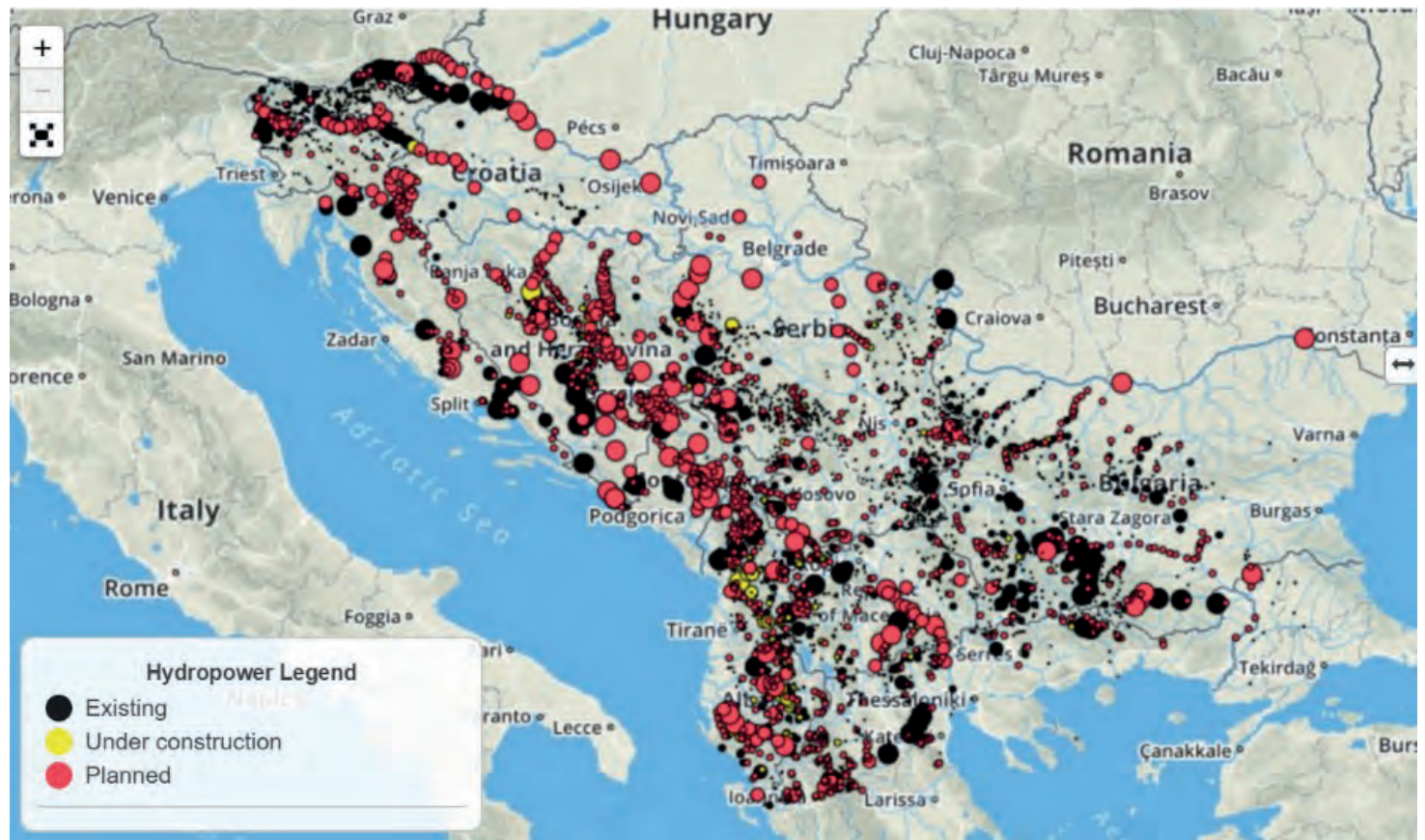
Euractiv: [Živi svet na Balkanu u opasnosti zbog hidroelektrana](#)

The Guardian: [Balkan hydropower projects soar by 300% putting wildlife at risk](#)

Balkan Rivers: [New Report: Dam Tsunami in Balkans is speeding up](#)

U međuvremenu, objavljen je nacrt Regionalne strategije Evropske komisije za održivu hidroenergiju na Zapadnom Balkanu.

Western Balkans Investment Framework: [Regional Strategy for Sustainable Hydropower in the Western Balkans: Final report, Draft V3](#)

Sa druge strane, u Francuskoj su vlasti donele odluku da sruše dve visoke brane visine 31 i 15m i starosti skoro 1 vek, radi renaturalizacije reka. Očekuje se da će se smanjiti i emisije metana za koje je dokazano da se emituju iz akumulacionih jezera usled anaerobnih procesa raspadanja organske materije u jezerskim sedimentima.

Euractiv: [French dams' days numbered after demolition decision](#)

EVROPSKA UNIJA

Regulacija emisija ugljenika zemalja EU

Evropska komisija je krajem novembra usvojila godišnji Izveštaj o funkcionisanju tržišta emisijama ugljenika ([EU ETS](#)) kao ključne EU politike u borbi protiv klimatskih promena. Ranije tokom meseca su Evropska komisija i Parlament postigli dogovor o reviziji ove javne politike, nakon dve godine pregovora. Revizija politike će biti omogućiti da EU dostigne ciljeve Pariskog sporazuma i smanjenje od 40% emisija CO₂. Ciljevi klimatske politike se integrišu i u druge oblasti, poput saobraćaja - Evropska komisija je predložila nova ograničenja prosečnih emisija za nova putnička vozila, koja podrazumevaju smanjenje emisija CO₂ za 30% do 2030. godine u poređenju sa 2021. godinom.

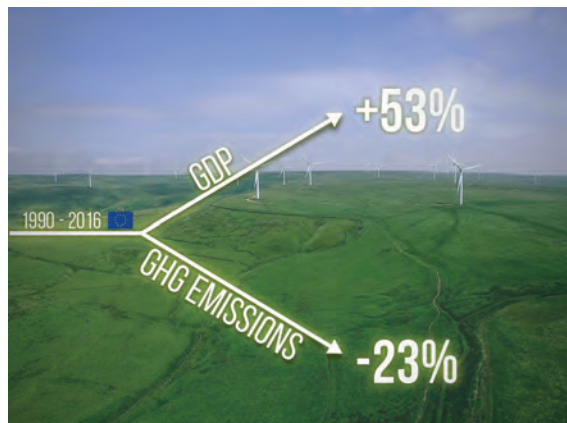
DG Climate Action: [Carbon Market Report: ETS surplus falling to lowest level since 2013](#)

DG Climate Action: [EU Emissions Trading System: landmark agreement between Parliament and Council delivers on EU's commitment to turn Paris Agreement into reality](#)

Balkan Green Energy News: [Evropska komisija: Emisije CO₂ novih automobila moraće da budu 30 odsto niže](#)

Smanjenje emisija CO2 praćeno je dvostrukim rastom privrede u odnosu na 1990. godinu, prema poslednjem izveštaju Komisije „Dve godine nakon Pariza – napredak u realizaciji klimatskih ciljeva EU“

Delegacija EU u Srbiji: [Smanjenje emisija ugljendioskida za 26, rast privrede za 53 odsto](#)

Ambicioznije politike EU za obnovljive izvore i energetska efikasnost

Članovi Evropskog parlamenta u novembru su započeli dogovore za ambicioznije politike koje se odnose na energetska efikasnost i obnovljive izvore energije (OIE). Predloženi ciljevi uštede energije su povećani na 40%. Pad cena OIE omogućio da se ciljevi od 27% do 2030. godine povećaju na udeo od 30%. Međutim, pojedini akteri (članovi Evropskog parlamenta, organizacije civilnog društva pa čak i kompanije koje snabdevaju tržište energijom) zagovaraju više ciljeve, smatrajući da su OIE konkurentniji od tradicionalnih energenata te da je Parlament propustio priliku da usvoji ambicioznije politike.

Euractiv: [MEPs vote for stronger EU efficiency and renewable energy targets](#)

Euractiv: [Jeftinija obnovljiva energija diže ciljeve EU za 2030.](#)

Produžena upotreba glifosata za 5 godina

Evropska komisija je donela odluku o produžetku upotrebe glifosata, pesticida koji se dovodi u vezu sa pojavom kancerogenih oboljenja i brojnih negativnih efekata na životnu sredinu.

Euractiv: [Upotreba glifosata u EU dozvoljena još pet godina](#)

Greenpeace: [EU to renew glyphosate licence, ignoring concerns](#)

SVET

COP23 i Konferencija Ujedinjenih nacija o promeni klime

Klimatske promene su i dalje prioritarna tema na globalnom nivou. Centralni događaj je svakako bila Konferencija Ujedinjenih nacija o promeni klime (COP23) održana u Bonu. Konferencija je okupila predstavnike skoro 200 država sveta oko zajedničkog cilja – dostizanje ciljeva Pariskog sporazuma iz 2015. godine. Očekivanja od COP23 bila su relativno visoka, dok su rezultati prilično skromni, iako je određen napredak postignut.

SAD, koje su najavile istupanje iz Pariskog sporazuma, [na COP23 imale su dve delegacije](#). Zvanična delegacija je učestvovala u pregovorima i zastupala eksploataciju uglja u borbi protiv klimatskih promena, dok je nezvanična delegacija pod nazivom [We are still in](#) demonstrirala odlučnost preko 100 miliona Amerikanaca da učestvuju u naporima za očuvanje globalnog klimatskog sistema. Tokom COP23 pokrenuta je inicijativa 19 država (poput Kanade, Holandije, Novog Zelanda itd.) koje su jasno izrazile svoju spremnost i definisale ambiciozne klimatske ciljeve.

Carbon Brief: [COP23: Key outcomes agreed at the UN climate talks in Bonn](#)

European Commission: [UN climate conference makes progress on Paris Agreement implementation](#)

Detaljan pregled najznačajnijih ishoda i događanja tokom COP23 možete pročitati u novom broju biltena „[Progovori o pregovorima](#)“, u članku [Razgovori o klimi: Da li smo na dobrom putu?](#)

VESTI IZ BEOGRADSKJE OTVORENE ŠKOLE

Objavljen izveštaj Koalicije 27

Koalicija 27 je u novembru objavila svoj četvrti izveštaj pod nazivom Poglavlje 27 u Srbiji: Još uvek u pripremi (godinu dana kasnije), u kojem se daje pregled napretka Srbije u procesu prenošenja i sprovođenja zakonodavstva Evropske unije obuhvaćenog Poglavljem 27 - Životna sredina i klimatske promene. Izveštaj možete preuzeti [OVDE](#).

Zeleni 32. broj biltena "Progovori o pregovorima"

Beogradska otvorena škola objavila je 32. broj biltena "Progovori o pregovorima" koji ovog meseca pokriva zelene teme, pre svega klimatske i energetske politike. Ceo broj možete preuzeti [OVDE](#).

Izdvajamo:

Intervju sa Danijelom Božanić iz Ministarstva zaštite životne sredine: Pripreme Republike Srbije za klimatske promene
Čekajući Fond(oa): Nebriga svih nas

NAJAVLJENE JAVNE RASPRAVE

Veliko Gradište: [Obaveštenje o javnom uvidu u nacrt Plana detaljne regulacije Energetskog postrojenja na biogas K.O. Požeženo](#)

Tokom prethodnih godina smo sa Vama sarađivali na različitim temama i projektima (poput ReEnergije, Progovori o Pregovorima, Znam kako da delujem itd.). U zajedničkom radu iskazali ste interesovanje za oblasti energetike, zaštite životne sredine i klimatskih promena. Iz tog razloga, u našem nastojanju da nastavimo saradnju i održimo kontakt, ovaj pregled vesti stiže na Vašu adresu. Ukoliko postoje teme o kojima biste želeli više da saznate, rado ćemo nas da nam ih predložite. Ukoliko, pak, ne želite da primete mesečni pregled vesti, možete se odjaviti [OVDE](#).